

ΑΡΘΡΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ - EDITORIAL

Ανάγκη ενημέρωσης-πληροφόρησης των ασθενών

Η ανάγκη της πληροφόρησης των ασθενών ήρθε στο προσκήνιο προς τα τέλη της δεκαετίας του 1960 και τις αρχές του 1970, όταν είχε αρχίσει να διαφαίνεται στο τομέα της υγείας μια ηθική μετατόπιση από πατερναλισμό, όπου ο ιατρός ήταν εκείνος που επέλεγε το είδος της παρεχόμενης πληροφόρησης, προς την προαγωγή της αυτονομίας και την αναγνώριση του δικαιώματος των ασθενών να ενημερώνονται με σαφήνεια για την κατάσταση της υγείας τους. Λίγο αργότερα, στη δεκαετία του '70 και του '80, οι ασθενείς άρχισαν να υιοθετούν περισσότερο κριτική στάση προς την παρεχόμενη φροντίδα υγείας, εκδηλώνοντας εντονότερα την ανάγκη για ενεργό συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που αφορούσαν στη θεραπεία τους. Ως αποτέλεσμα, σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στην παροχή ενημέρωσης από τους θεράποντες ιατρούς.

Από τότε έως σήμερα, παρότι σε πολλές χώρες του κόσμου έχει αναγνωριστεί η σπουδαιότητα της λεπτομερούς πληροφόρησης των ασθενών ή έχει κατοχυρωθεί με νόμο εντούτοις, στην καθημερινή κλινική πράξη η παροχή ενημέρωσης δεν είναι συστηματική ή υπερισχύει η τάση απόκρυψης της πλήρους αλήθειας, όπως στην ευαίσθητη πληθυσμιακή ομάδα των ασθενών με καρκίνο.

Παγκοσμίως, η πηγή πληροφόρησης δηλ., το ιατρικό ή νοσηλευτικό προσωπικό έχει αποτελέσει αντικείμενο διχογνωμίας καθώς δεν έχει διευκρινισθεί πλήρως εάν οι νοσηλευτές ως διεπιστημονική ομάδα θεωρούνται οι καταλληλότεροι για την παροχή πληροφόρησης. Ωστόσο, στην Ελλάδα, ως βασική πηγή ενημέρωσης θεωρείται ο θεράπων ιατρός και σπανιότερα οι νοσηλευτές. Άλλες μη συνηθέστερες πηγές πληροφόρησης των ασθενών αποτελούν η μελέτη βιβλίων και άρθρων, η συμμετοχή σε συνέδρια ή διαλέξεις, τα ενημερωτικά φυλλάδια και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, όπως η τηλεόραση, το ραδιόφωνο και τύπος, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί σημαντικά η δημοτικότητα της πληροφόρησης με τη Βοήθεια Ηλεκτρονικού Υπολογιστή.

Από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας υποστηρίζεται, ότι η ανάγκη πληροφόρησης των ασθενών εξαρτάται από δημογραφικούς παράγοντες, όπως το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, το μορφωτικό επίπεδο, κ.ά. Επίσης, γίνεται ολοένα και περισσότερο αντιληπτό, ότι οι ασθενείς επιθυμούν ενημέρωση όχι μόνο για τη νόσο, τη θεραπεία, την πρόληψη των επιπλοκών αλλά και για άλλα πρακτικότερα προβλήματα που αφορούν στις καθημερινές δραστηριότητες ή ακόμα και σε οικονομικά θέματα. Ωστόσο, οι διαφορές που παρατηρούνται ως προς την ανάγκη πληροφόρησης δεν σημαίνουν απαραίτητως, ότι διαφέρουν οι ανάγκες αλλά πιθανόν να αντανακλούν την ικανότητα αποδοχής και κατανόησης της πληροφόρησης. Άτομα που αδυνατούν να κατανοήσουν τη παρεχόμενη πληροφόρηση θα πρέπει να αναγνωρίζονται από τους επαγγελματίες υγείας και να λαμβάνεται μέριμνα μετά την έξοδο από το νοσοκομείο.

Η αποτελεσματική πληροφόρηση προϋποθέτει τη δημιουργία ήρεμου περιβάλλοντος με ειλικρινή και άνετη ατμόσφαιρα, χρήση σαφών και κατανοητών όρων και απαιτεί επανεκτίμηση της κατανόησης των αποκτηθέντων γνώσεων. Επιπροσθέτως, η ενημέρωση των ασθενών δεν θα πρέπει να είναι μόνο προφορική αλλά αντιθέτως να συμπληρώνεται με γραπτό υλικό υπό τη

μορφή πρωτοκόλλων ή άλλων ενημερωτικών εντύπων ή οδηγιών για τη διατήρηση των αποκτηθέντων γνώσεων στο χρόνο.

Βιβλιογραφία:

- 1) Clark AM., Barbour RS., McIntyre PD. Preparing for change in the secondary prevention of coronary heart disease: a qualitative evaluation of cardiac rehabilitation within a region of Scotland. *Adv Nurs.* 2002;39(6):589-98.
- 2) Czar ML., Engler MM. Perceived learning needs of patients with coronary artery disease using a questionnaire assessment tool. *Heart Lung.* 1997;26(2):109-17.
- 3) Smith J., Liles C. Information needs before hospital discharge of myocardial infarction patients: a comparative, descriptive study. *J Clin Nurs.* 2007;16(4):662-71.
- 4) Chan AD., Reid GJ., Farvolden P., Deane ML., Bisailon S. Learning needs of patients with congestive heart failure. *Can J Cardiol.* 2003;19(4):413-7.
- 5) Guzman P., Sliepeceich E., Lacey E., Vitello E., Matten M., Woehlke P., et al. Tapping patient satisfaction: A strategy for quality assessment. *Patient Educ Couns.* 1998; 12:225-33.
- 6) Πολυκανδριώτη Μ., Ευαγγέλου Ε., Ζαχάκης Ι., Ηλιοπούλου Π., Κουτελέκος Ι., Κυρίτση Ε. Ανάγκες ασθενών με καρκίνο. *Νοσηλευτική*, 2010, 49(3): 236–245.

Πολυκανδριώτη Μαρία,

Καθηγήτρια Εφαρμογών,
Τμήμα Νοσηλευτικής Α', ΤΕΙ Αθήνας